



W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·



# BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKUCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

# Goniec Czestochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 1 mk. 50 fen., kwartalnie 4 mk. 50 fen. za odnośnienie do domu dopłaca się 20 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 10 fenigów.

Ceny ogłoszeń: za wiersz petioww jednoszpaltowy na I kol. 1 mk. 50 fenigów, na II i III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. drobne po 10 fenigów za wiersz.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji i Administracji CZĘSTOCHOWA, ulica Panny Maryi Nr. 38. — Telefon Nr. 50.

## Uczony holenderski o literaturze polskiej.

W jednym z najpoważniejszych miesięczników literacko-naukowych, wychodzących w Holandji: „De Gids” ukazał się entuzjastycznie napisany artykuł pióra profesora slawistyki na uniwersytecie w Lejdzie, dr. Nico van Wyka, pod tytułem: „Der Nationale Dichter der Polen Adam Mickiewicz” (Narodowy poeta Polaków Adam Mickiewicz).

Należy wyjaśnić, że profesor dr. van Wyk już kilkakrotnie był w Polsce, że pomagał w organizacji komitetu pomocy w Holandji i że w swych pracach i wykładach, zawsze występował jako gorący przyjaciel Polaków i niepodległości. Te same uczucia wyraża w wyżej wspomnianym artykule.

„Gdyby Polacy byli samoistnym narodem z własnym rządem, wówczas bezsprzecznie inne narody z większym zainteresowaniem czytałyby ich literaturę. Ze zdziwieniem ujrzeliby do jakich wyżyn wzbija się literatura polska w czasie największych nieszczęść narodowych.

Od paru lat mogę czytać i rozmawiać po polsku i od tego czasu stała mi się literatura polska zupełnie nowym widokiem. Gdyby ktoś wątpił o indywidualności narodowej Polaków, niechaj przeczyta Słowackiego, Krasińskiego, Mickiewicza, a zrozumie, że tak piękne utwory, świadczące o głębokości istoty narodowej wystarczają, by wskazać mu miejsce honorowe pomiędzy narodami europejskimi.

Prof. von Wyk wskazuje na fakt, że w Holandji tak mało znają literaturę polską, że nawet w tak kompletnym zbiorze tłumaczeń dzieł Mickiewicza, jak muzeum Mickiewiczowskie, zorganizowane przez Władysława Mickiewicza, niema ani jednego tłumaczenia holenderskiego. Po tym wstępie, wskazuje autor w pierwszym rozdziale „Miejsce Mickiewicza w literaturze polskiej”, rozwój literatury naszej przed upadkiem Polski.

Krótko charakteryzuje Kochanowskiego, Reja, wspomina o Skardzie, Modrzewskim, Staszicu by w ten sposób choć w krótkości zapoznać czytelników holenderskich z głębią na której wyrósł Mickiewicz. Profesor van Wyk omawia „Sonety krymskie”, podając jako przykład sonet pierwszy w swym bardzo starannym tłumaczeniu (białym wierszem), omawia dalej „Gratynę” i „Konrada Wallenroda” podając tłumaczenie pieśni Wajdeloty. A że w wszystkich uwag bije wielka miłość dla poety, obok rzeczywistej znajomości wpływu Mickiewicza na naród.

W rozdziale „Mickiewicz po roku 1830” napisanym na tle dat biograficznych z życia Mickiewicza i narodu polskiego omawia autor „Kolegi

narodu i pielgrzymstwa polskiego”, „Dziady” i „Pana Tadeusza”.

Praca ta, może jedna z najlepszych, jakie się przez autorów zagranicznych o literaturze polskiej ukazały, kończy się rozdziałem: „Mickiewicz a młode pokolenie”, w którym autor wskazuje przewrót w młodej Polsce, idący od mistycyzmu do pozytywnej pracy a kończący się uwolnieniem narodu.

## WOJNA.

### Największy komunikat austriacki.

WIENIEN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 21 września:

Wschodni płas boju.

Pod Arbora na Bukowinie, Rosjanie po silnym przygotowaniu armatnim, próbowali natarcia; ogień nasz rozbił wojska atakujące i zmusił je do powrotu do ich początkowych roków.

Włoski teren walk:

Atak włoski skierowany bez przygotowania ogniowego na Monte San Gabriele, wstrzymany został naszym ogniem. Na Colbrico — nieprzyjaciel próbował atakować po wysadzeniu miny, lecz już przy wyjściu z rowu zostali wzięci pod skuteczny ogień.

Liczba jeńców, wziętych pod Carzano, wzrosła na 11 oficerów i 516 żołnierzy

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-poręcznik.

### Komunikat rosyjski.

PETERSBURG, Urzędowo donoszą, dnia 20 września:

Po południu:

Front zachodni.

W kierunku Rygi odbywają się walki między strażami przednimi. Nasze straż przednie stawiają wszędzie opór i posuwają się tu i owdzie naprzód. Obsadziliśmy cmentarz na południowym zachodzie od Hapsali na północnym brzegu rzeki Aa, oraz folwark Sadzen, na południu od miasteczka Sissegału. W kierunku Lidy jeden z naszych oddziałów czołowych przeprowadził z powodzeniem walkę ręczną na zachodzie od wsi Sabilski. Na reszcie frontu odbywają się wywiady i ogień karabinowy.

### Nowa ofensywa włoska.

LUGANO, 21 | 9. Włoskie gazety donoszą, że przygotowuje się nowa wielka ofensywa włoska na Monte San Gabriele.

### Kiereński — prezydentem republiki.

STOKHOLM, 21 | 9. „Riecz” notuje pogłoskę, że Kiereński ma zostać obecnie obwołany prezydentem republiki rosyjskiej, ażeby mógł raz na zawsze posiadać ostateczny autorytet.

### Przed wyborami do konstytuanty.

PETERSBURG, 21 | 9. W całej Rosji rozpoczęły się już ożywione przygotowania przedwyborcze do konstytu-

anty. W 19 prowincjach już dokonano wyborów komitetów wyborczych powiatowych.

### Kornilow obłąkany?

GENEWA, 21 | 9. „Daily Mail” donosi z Petersburga: Kiereński chce oddać Kornilowa do zakładu dla obłąkanych.

### Rokowania pokojowe bezwarunkowo w tym roku.

ROTTERDAM 21 | 9. Droga na Londyn donoszą tu z Nowego Jorku: W amerykańskich kołach finansowych utrzymuje się, a nawet wzmacnia przekonanie, że rokowania pokojowe rozpoczną się bezwarunkowo jeszcze w roku bieżącym.

### Doniesie oświadczenie.

BERIN 21 | 9. Kanclerz Rzeszy wypowie na jednym z najbliższych posiedzeń parlamentu w przyszłym tygodniu wielką mowę, która posiadać będzie nadzwyczaj doniosłe znaczenie polityczne.

### Przed nową bitwą nad Isonzo.

ROTTERDAM 21 | 9. Wielką uwagę przypisać należy nowym przygotowaniom Cadorny do dwunastej bitwy nad Isonzo.

### Rząd rosyjski a pokój.

AMSTERDAM 21 | 9. Dyrektorjat republiki rosyjskiej zawiadomił według doniesienia londyńskiego „Daily Mail” — Radę robotników i żołnierzy że akceptuje rezolucje tejże z dnia 16 września, w których wyrażono postulaty anulowania wszystkich traktatów tajnych i zawarcia pokoju demokratycznego.

### Kornilow przeciwnikiem pokoju.

BERLIN, 21 | 9. Z Petersburga donoszą agencji Reutersa, że skonfiskowana przez rząd tymczasowy proklamacja Kornilowa nie zadała pokoju oddzielnego, lecz przeciwnie, była nastrojona wysoce patryjotycznie. Kornilow miał nawet zarzucać Kiereńskiemu, że wprost pracuje na rzecz Niemców.

### Chwila bieżąca.

— Wśród kandydatów na polskich ministrów wymieniają W. Kossaka, jako wchodzącego w rachubę do teki ministra sztuk pięknych.

— W holenderskiej części Nowej Gwiny zamordowany został badacz austriacki Soltess.

— Gen. Kaledina nie aresztowano, prowadzi on wśród kozaków donskich agitację przeciw rządowi.

— Austriackie ministerjum wojny zarządziło, że żołnierze z lat popisowych 1867 i 1868 bez różnicy stopnia ich uzdolnienia, odtąd mają być użyci tylko w głębi kraju.

— „Voss. Ztg.” otrzymało informację ze Stokholmu, że konferencja międzynarodowa socjalistów, odbędzie się 15 listopada. Dalsze przesunięcie tego terminu jest wykluczone.

— W Petersburgu odbyły się wielkie demonstracje za pokojem. Tysiączne tłumy przeciągały ulicami,

żądając natychmiastowego zawarcia pokoju.

— Według pism rosyjskich Szturmer zostawił obszernie pamiętniki historyczne, odnoszące się do obecnej wojny.

— W Anglii idee pokojowe znajdują najwięcej zwolenników w kołach katolickich.

— Nadzieje finansistów nowojorskich na rychły pokój odbity się już poważnie na stanie rynku finansowego.

— Kanclerz Rzeszy poruszy sprawę Belgii oraz rozmaite inne cele wojenne Niemiec.

— Rząd saski ogłosił projekt reformowania pierwszej Izby saskiej.

— Wielki książę Michał Aleksandrowicz aresztowany został w Gacynie.

— Rząd tymczasowy postanowił rozwiązać czwartą Dumę.

— Podobno Ojcu św. udało się uzyskać dla sprawy pokojowej podporządkowanie jednego z większych mocarstw neutralnych.

Wśród ludu angielskiego krąży legenda, że lord Kitchener nie utonął, żyje, uratował się, popłynął do Rosji i tam dał się poznać — jako Kierenski. Piszą o tem w Amsterdamie korespondenci z Anglii. Obecnie tenże Kierenski intryguje opinie całej Europy zagadnieniem i żyje czy nie żyje? Jeżeli pytanie to nie zostanie idefinitywnie rozstrzygnięte, przez publiczne wystąpienia żyjącego Kierenskiego, może zabity Kierenski odżyje znowu w jakiejś legendzie — pod nowym nazwiskiem. Wojna światowa wytworzy znowu coś niebywałego w dziejach ludzkości. Osobistość, która kilka razy ginie.

## Co słychać nowego?

### Japończycy jadą.

„National Ztg.“ donosi z granicy rosyjskiej, że pod Władywostokiem zjawiła się japońska flota wojenna w towarzystwie okrętów dla transportu wojsk.

Wiele przemawia za tem, że Japończycy chcą obsadzić Władywostok.

Generalny konsul japoński odmówił odpowiedzi co do celu przyjazdu floty.

We Władywostoku wybuchła panika.

W Petersburgu panuje przekonanie, że flota japońska przybyła do Władywostoku z inicjatywy Wilsona, który chce w ten sposób wyrzucić nacisk na Rosję.

Dalej donoszą, że komendant floty japońskiej wysadził już część wojsk na ląd.

### Prokurator Żyżyn w więzieniu.

Wieloletni prokurator b. Izby sądowej do spraw politycznych, który w ciągu wielu lat był postrachem dla licznych „przestępców“ politycznych, obecnie uwięziony został z rozkazu Kierenskiego.

Żyżyn, który tak bezwzględnie pilnował praw omyślności innych, obecnie sam stał się „nieprawomyślnym“. Czasy się zmieniają...

### Odesłać wojsko do domów.

Socjalista angielski Thompson, który badał stosunki rosyjskie na miejscu, sądzi, że zamieszki i wrzenie w Rosji dalyby się usunąć przez częściową demobilizację. W ten sposób do rolnictwa i do fabryk odesłano by tysiące ludzi nie walczących, którzy

obecnie są tylko ciężarem. Armja zaś zmniejszona, lecz składająca się z żołnierzy wybranych, z pewną dyscypliną i dobrze wyekwipowanych miałyby większe znaczenie i przedstawiałyby większą siłę od obecnych hord zdeorganizowanych.

### Rzucenie bomb na Petersburg.

„Russkaja Wola“ donosi, że w nocy z czwartku na piątek na Petersburg rzucone były bomby z samolotów. Bomby upadły głównie na prospekt Suworina, zabijając kilka osób. Ponadto z samolotów zrzucono proklamacje, wzywające ludność Petersburga do pokładania zaufania w niewątpliwe zwycięstwo ostateczne Kornikowa. Wobec tego robione są przypuszczenia, że chodzi tu o akt zemsty gen. Kornikowa, który w owym czasie, t. j. w piątek był jeszcze oblegany w Mohylowie razem ze swoją armją.

## KRONIKA.

### Ze szkolnictwa.

Praca departamentu wyznań i oświecenia publicznego, w związku z przejęciem szkolnictwa od d. 1 października bież. roku, posuwają się szybko.

Ustawy szkolne, instrukcje, organizacja przejęcia szkolnictwa są na ukończeniu.

Personel departamentu również stale się powiększa.

Obecnie jest ustalana lista kandydatów na inspektorów okręgowych szkolnych.

Aczkolwiek nie wszystkie jeszcze kandydatury są zapewnione, jednakże departament uznał za konieczne zwołać zjazd inspektorów okręgowych szkolnych, który odbędzie się w d. 23 i 24 bm. Na zjeździe omawiane będą: ustawa tymcz. szkolnictwa elementarnego, ustawa gminna, instrukcja dla inspektorów i inne sprawy.

Na zjeździe będą również wręczone inspektorom nominacje, po czem złożą oni przyrzeczenia służbowe w ręce dyrektora departamentu. Pierwszy ten zjazd polskich władz szkolnych będzie miał doniosłe znaczenie dla wstępnych prac w zakresie organizacji szkolnictwa w Królestwie Polskim.

### Przed obchodem Kościuszkowskim.

Dzisiaj w sobotę 22 bm. o godz. 8 wiecz. odbędzie się w sali Magistratu posiedzenie komisji ogólnej w celu ułożenia ostatecznego programu obchodu uroczystości w m. Częstochowie.

### Echa zjazdu Centrum Narodowego.

Na zjeździe Centrum Narodowego, jaki się odbył w tych dniach w stolicy obecni byli z Częstochowy pp. J. Grygosiński i sędzia Rzymowski.

### Z Dep. Żywnościowej.

Na posiedzeniu Dep. w dniu 19 bm. zdecydowano następujące sprawy:

### Węgiel będzie w przyszłym tygodniu.

W sprawie opałowej, stanowiącej wszędzie największą bolączką, zdecydowano aby w przyszłym tygodniu rozpocząć sprzedaż węgla grubego i kostkowego po jednym korcu i drzewa po 8 pudy na rodzinę, na podstawie wspólnych legitymacji na 2 lub więcej osób. Wznowieniu rozdziałnictwa stoi na przeszkodzie konieczność przygotowania nowych kart opałowych i nowych list ludności, przystosowanych do liczby rodzin.

Wydzielenie tej ilości opału nie zaradzi ztemu, jednak między ludnością rozjeździe się około 90 tys. pudów dobrego węgla i około 45 tysięcy drzewa, ciężkiego piła na kawałki niewielkie łatwe do palenia.

O terminie sprzedania Dep w właściwym czasie zawiadomi ludność w „Gońcu“.

### 2600 sfalszowanych kart na cukier.

System kartkowy nietylko w Warszawie, lecz i u nas w Częstochowie ma swoich wrogów. W Warszawie kartki cukrowe kradli — u nas je fałszowali. Przy obliczeniu kartek na cukier z serji XVII lit O—D znaleziono z górą 2600 sztuk kartek sfalszowanych. Cała sprawa jest już w rękach policji i można mieć pewność, że winowajcy będą odnalezieni.

Falszstwo kart wykryte było w biurze Deputacji przy kontroli nadzianych ze sklepów arkuszków z naklejonymi kuponami.

### Obstrzeżenia przy sprzedaży cukru.

W związku z ujawnionym fałszowaniem kart na cukier, postanowiono od 1 go października b. r. zaprowadzić obstrzeżenie przy sprzedaży. Każdy kupujący cukier będzie obowiązany przy kupnie okazać legitymację, celem odnotowania na niej dnia zakupu, oraz nieodcięte kupony cukrowe. Te ostatnie będą odcinane w sklepach przy pobieraniu pieniędzy. Kupony odcięte nie będą ważne.

### Brak nafty.

Brak i drożyzna nafty stawia mieszkańców, pozbawionych światła elektrycznego, w położeniu nader krytycznym, gdyż zmuszeni są wieczory przepędzać w ciemności.

Wiele domów zaopatruje się w lampy karbidowe, ceny których z dniem każdym rosną i dla osób mniej zamożnych stają się niedostępne.

### Z Kursów Rzemieślniczo-Przemysłowych.

Zarząd kursów za pośrednictwem naszego „Gońca“ zawiadamia osoby zainteresowane, że dzisiaj w sobotę wieczorem odbędą się egzaminy na kurs II.

Jutro w niedzielę o godz. 9 rano z gmachu szkolnego ul. Panny Marii nr. 56 (gdzie Urząd Zaciągu do wojska polskiego) wyruszą uczniowie na nabożeństwo do kościoła św. Zygmunta.

### Konkurs Towarzystwa Krajoznawczego.

Oddział Częstochowski Polskiego Tow. Krajoznawczego zawiadamia, iż od dnia 20 b. m. przyjmowane są kolekcje przyrodnicze, przeznaczone na konkurs, ogłoszony przed wakacjami.

Do konkursu mają prawo stanąć uczniowie i uczenie miejscowych szkół średnich.

Właściciel najlepiej zestawionej kolekcji otrzyma dzieło naukowe o treści odpowiadającej przedstawionym zbiorom.

Wszelkich informacji w sprawie konkursu udziela p. Jan Prüffer. Zbiory należy składać w lokalu Tow. Krajoznawczego (Teatralna 9, parter w oficynie) codziennie od g. 9—5 pp.

### Kochajmy pieśń!

Gdzie pieśń, tam życie — Gdzie życie, tam zwycięstwo!

Każdy naród ma swe ideały, kocha przeszłość swoją, obcydaje narodowe, pielęgnuje mowę ojczystą — a wszystko to wyraża w pieśni swej rodzinnej. Naród nasz polski bogaty w przepiękną pieśń ludową, żyje nią, krzepi się, ufa i wierzy w lepszą przyszłość.

Pieśń ludowa, to skarb wielki; którego strzedz należy i przekazać pokoleniu.

Z bólem serca stwierdzić trzeba, że młodsze pokolenie usuwa się prawie zupełnie od tej pieśni polskiej. A koniecznie jest, aby ta młodzież nasza zapoznała się ze wszystkim co nasze, co swojskie, a tem jest nasza pieśń polska! Trzeba więc bronić pieśni jako klejnotu drogiego. Przez pieśń naszą, ukochemy język ojczysty i wszystko co nasze.

### W ręce żydowskie.

Znowu mamy do zanotowania fakt przejścia jednego z domów wóródmieściu w ręce żydowskie.

Otóż p. A. Błaszczyński sprzedał dom swój przy zbiegu ul. Ogrodowej i Strażackiej, żydom z Półeczna za 200.000 mk.

Dziwi nas tylko to, że jak wiadomo p. Błaszczyński nie mogły skłonić do sprzedaży domu żadne warunki natury materialnej.

A tyle się pisze i mówi o organizacji Słow. właścicieli nieruchomości i celach takowego.

### O śniadaniu w szkołach średnich.

W szesnastu szkołach średnich męskich i żeńskich czynne były w roku ubiegłym „Opieki matek”, które wydawały biedniejszym uczniom i uczениcom w czasie dużej paury posiłki sypki. Możeby matki działwy zamkniętejszej, pomyślały i w Częstochowie o podobnej pomocy w szkołach średnich.

### Nasze plantacje miejskie.

Życie częstochowskie koncentruje się w pełnych kurzu alejach. Dlatego też niejednym z częstochowian przechodzi obojętnie obok ogródków okalających Magistrat, wielu bywa rzadkimi gośćmi w parku Staszica lub 8-go maja, a już nieliczni tylko pamięta, iż przechodzą obok bardzo często, ciekawi są zajrzeć do ogródki pocerkiewnego.

Z przyjemnością zaznaczyć musimy że od pewnego czasu da się zauważyć szczególną staranność w utrzymywaniu parków i skwerów przy Magistracie.

Zwłaszcza skwer po stronie prawej, pełen kwieciami zatrzymuje oko przechodnia i napawa go wonią różnorodną. Należałoby tylko, zdaniem naszym, doprowadzić do należytego stanu ogródki pocerkiewny.

### Do robót leśnych.

Biuro pośrednictwa pracy przy Radzie Opiek. m. Częstochowy poszukuje 60 ciu fachowych ludzi do robót leśnych, w tem 4 gatrowych, 6 traczy, 10 cieśli, resztę do rąbania i układania sągów.

Robotnicy wot potrzebni są na wyjazd do guberni tomżyńskiej. Płaca akordowa.

### Podziękowania.

W wykonaniu uchwały ogólnego zjazdu delegatów Rad Opiekunowych Miejskowych w dniu 18 b. m. Rada Opiek. Powiatowa nadesłała do redakcji naszego „Gońca” poniższe podziękowanie:

„Ogólne zebranie Rady Opiekunowej powiatu częstochowskiego wyraża głębokie podziękowanie tym szlachetnym i ludzkiem jednostkom, które przez letnie miesiące gościnie przyjęły i przytuliły do swych czułych serc nasze biedne dzieci.”

Uchwała powyższa zapada po wysłuchaniu sprawozdania z działalności Sekcji „Wieś dla dzieci”.

Koło Miłośników Sceny składa serdeczne podziękowanie pp. Olszyńskiej i Ziemińskiej za łaskawą sprzedaż programów pp. H. Grabowskiej, J.

## MARJA z CIEPLIŃSKICH PROSZOWSKA

obywatelka m. Częstochowy  
po długich i ciężkich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami zasnąła w Panu przeżywszy lat 46.  
Wyprowadzenie zwłok z domu przy ul. P. Marji 61 na cmentarz św. Rocha w Sobotę o godz. 10 rano, a po nabożeństwie żałobnym pogrzeb na tymże cmentarzu. Na smutne te obrzędy zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych  
**Dzieci, bracia i rodzina.**

Konównie, J. Rittermanównie i M. Wierzbickiej za współpracę przy wystawieniu „Jastrzębia”, jak również wszystkim tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do urzadzenia naszego przedstawienia, wreszcie Sz. Publiczności za hojne poparcie.

### Z koncertu H. Melcera.

Program wczorajszego koncertu w teatrze „Paryskim” nosił cechy muzyki poważnej, zawierał aż dwie sonaty kontrastujące ze sobą w stylach, a więc słynną sonatę Bethovena a—mol op. 47, dedykowaną Kreutzerowi, skrzypkowi i kompozytorowi, żyjącemu współcześnie z Bethovennem— oraz sonatę Cezarego Francka utwór wysoce wartościowy a nowe czasy, obfitujący w niespodziewane zwroty harmoniczne oraz melodie oryginalne, w którym fortepian ma często rolę dominującą, najeżoną trudnościami technicznymi.

Oba te utwory, dla znawców muzyki, w wykonaniu tak wybitnych sił artystycznych, stanowiły ucztę niebywałą.

Sonata Kreutzerowska była jednakże bardziej oklaskiwana, jest bowiem arcydziełem niepospolitem, a bardziej zrozumiałem dla wszystkich.

Gra Thonberga, jako skrzypka nosi cechy wyższego artystyzmu i wybitny talent, głębokie zrozumienie i wczucie się w styl danych utworów, duże uczucia, oraz znakomita szkoła, wynikiem której jest to, że p. Thonberg nie ubiega się za efektami, lecz holduje muzyce prawdziwie wartościowej i poważnej.

Godnego zaś miał współwykonawcę w osobie prof. H. Melcera, który jako wirtuoz ma te zalety, że czyta wyjątkowo biegle najtrudniejsze partytury—wczuwając się w dany styl po mistrzowsku. Oprócz sonat odegrał p. Thonberg solo bez akompanjamentu—sarabandę I. S. Bacha, Capricio—Wieniawskiego oraz oryginalnie pomyślany duet Paganiniego, z uwzględnieniem powyżej wymienionych zalet gry skrzypcowej, ciesząc się wyjątkowym uznaniem publiczności.

Niebywały też entuzjazm wywołał solowy występ prof. H. Melcera, który z maestrią odegrał balladę g—mol i poloneza fis—mol Chopina, wlewając w utwory te ducha iście Chopinowskiego, zaś odpowiednio frazując odegrał na biał. „Campanelle”—Liszta i „Prześniczkę”—Moniuszki w układzie własnym.

Grę prof. Melcera cechuje uduchowienie, wyborna ekspresja, nadzwyczajna czystość do czego przyczynia się również doskonałe używanie pedału.

Gdy weźmiemy pod uwagę śpiewność tonu wyrównaną w szczegółach techniki, z uwzględnieniem odpowiedniego stosowania środków dynamiki—otrzymamy całość wysoce artystyczną. Genjalnego wirtuozu i kompozytora przyjmowano entuzjastycznie.

b—mol.

### Potomkowie Garibaldiego.

Po stronie wojsk koalicji walczy kilku potomków bohatera wolności włoskiej.

Przedewszystkiem na uwagę zasługuje Józef (Giuseppe) Garibaldi, najstarszy wnuk Menotti'ego, który wraz z bratem swym brał udział w walce z r. 1870 i 1871.

© tymże Józefie i braciach jego pisze amerykański „The Worlds Work”. Pięciu wnuków Garibaldi'ego wszyscy bracia rodzeni, walczą obecnie na froncie włoskim. Dwa inni bracia, walczący we Francji— polegli!

Giuseppe Garibaldi posiada bogate wspomnienia z życia własnego. Od lat 30 uczestniczył we wszystkich wojnach w Europie i poza jej granicami, prócz w wojnie rosyjsko-japońskiej.

Mój ojciec i dziad, mówił Garibaldi swemu interwiewerowi z gazety amerykańskiej, przewidzieli obecną wojnę, twierdząc, że będzie musiała, prędzej czy później, wybuchnąć, ponieważ położenie Europy stało się nieznośnem.

Jemu, jako najstarszemu z między braci, wpoił ojciec następującą zasadę, jako tradycyjną w rodzinie Garibaldi'ich:

— Przyjdzie dzień, w którym Europa będzie Cię potrzebowała. Więc patrz się na przód, abyś był na wszystko przygotowany. Bierz udział w każdej wojnie, jaka wybuchnie, a jeśli będziesz mógł uczynić wybór pomiędzy walczącymi, wybierz stronę, która więcej przekonaniu twemu odpowiada. Ale nie unikaj żadnej wojny, choćby wybór był trudny. Przedewszystkiem, potrzeba doświadczenia, a tego bez wojny nie nabędziesz.

Szedłem więc drogą, wskazaną mi przez ojca.

Jak oblicza Giuseppe, uczestniczył przed wybuchem wojny europejskiej w 182 bitwach i potyczkach a nie był ani razu ranny.

Jego bracia nie walczyli tyle. Kiedy wybuchła wojna europejska, rozproszeni byli po całym świecie. On sam był w Nowym Jorku, wracając z wojny meksykańskiej, w której uczestniczył jako szef sztabu gen. Madera.

Jeden z jego braci był z nim razem. Inny w Chinach. Czwarty zaś w Górnym Egipcie pod Assuanem, piąty na Kubie w fabryce cukru. Dwaj najmłodszy byli jeszcze na uniwersytecie we Włoszech.

Nakoniec siostra ich, jedyna wnuczka protoplasty rodu organizowała w Rio de Janeiro tow. Czerwonego Krzyża.

Więc trzeba przyznać, że tradycja wojenna w rodzinie Garibaldi'ich utrzymuje się w całej intensywności.

### Zbliża i zdaleka.

**Pomnik Kościuszki na wsi.**  
Włościanie wsi Dalków, pod Łodzią, uchwaliłi wzniesić w tej wsi pomnik dla Kościuszki jako bojownika o wolność Polski i wszystkich stanów narodu.

## I. Ostatniej chwili.

**Największy komunikat niemiecki.**

BERLIN. Urzędowo donoszą dnia 21 września.

Zachodni plac boju.

Front nast. tronu ks. Ruprechta Bawarskiego.

Pod dowództwem generała piechoty Sixta Arnima walczące wojska czwartej armii przetrwały skutecznie pierwszy dzień trzeciej bitwy we Flandrii. Wskazywała już działalność ogniewa ostatnich dni na wielkie rażenie sił anglików, to jest liczbą wojsk i skład w dniu 21 września przez nieprzyjaciela zużytych środków. Walki na froncie okrążyły 12 kilometrów tworzyły nadzwyczajną natężenie. Za olbrzymim wałem panuje ogień huraganowy z działo i moździerzy wielkiego kalibru.

Rano wyszły do szturm w gościach linjach atakujących między Langemarck a Hollebeke przynajmniej 9 angielskich dywizji, w tem kilka austriackich kilkakrotnie poparte przez automobile opancerzone i miotaczy ognia. Atak doprowadził nieprzyjaciela do ziemnej walce do 1 kilometra do naszej strazy odpornej. W kierunku na Passchendaele i Gheneid czasami wtargnął nieprzyjaciel dalej. Na zachód od Passchendaele odrzuciło go nasze przeciwnatarcie. Na północ od drogi Meccin-Ypern została część terenu w jego rękach.

We wszystkich innych odcinkach bojowiska odpędzono Anglików z bardzo wielkimi stratami aż do zmroku przez wytrwałych bohaterów zmaganie się naszych wojsk do pola leżów naszego odcinka walki, poza który wieczorem nowe w ogień worowadzone posiłki nieprzyjaciela nic terenu zdobyć nie mogły.

W sterze bojowej leżące miejscowości są wszystkie w naszym posiadaniu. Dzisiaj rano nie podjęli Anglicy dotąd walki. Jak w dawniejszych walkach we Flandrii czynili dowódcy i wojsko wszystko co mogli. Przy drugich szrajach frontu zachodniego, na wschodzie i na Bałkanach nie było żadnych szczególnych zdarzeń.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

### Dr. K. Okuszeko

Przyjmuje od 1 Sierpnia w godz. p. p. 4-6-jej choroby wewnętrzne i dziecięce  
Teatralna 16-11 piętro, Częstochowa.

Salon mahoniowy w stylu Ludwika XV do sprzedania tanio. Wiad. ul. P. Marji 78. w składzie mebli. 800-

## Teatr „PARYSKI” ul. P. Marji 19.

Program od Srody 19-go Września r. b. i dni następných:

# Tragedja Duszy Robiecej (TRYLBY)

Amerykański dramat w 5-ciu wielkich częściach w roli głównej Klara Kimbal Young.

POZNANY FRAK (Wspaniała komedja)

Wiosna w Alasce (Zdjęcie z natury)

UWAGA! Z powodu wynajęcia sali kinematograf dziś 19-go i 20-go czynny będzie do godz. 7 wieczorem.

### Lekarz Dentysta

## Stefan Barylski

ul. Panny Marji Nr. 49

przyjmuje od 10-12 i 3-6

### LEKARZ-DENTYSTA

## Michał Grejniec

w Częstochowie ul. Panny Marji № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej. przyjmuje oddziennie od 9-11 i od 3-7 wieczorem. Ceny bardzo przystępne.

Rower do sprzedania. Wiadomość ul. Mickiewicza 18. 823-

## Teatr „ODEON” ul. Panny Marji Nr. 27.

PROGRAM OD PIĄTKU 21 DO PONIEDZIAŁKU 24 WRZEŚNIA

Sensacja aktualna!

Tylko 4 dni!

Sensacja aktualna!

# „MEWA”

Aktualne zdjęcia z natury w 4-ch wielkich częściach, ilustrujące: Dzieje głośnego na świat cały kapitana hr. Dohny i jego słynnego statku „Mewa” który zatopił cały szereg okrętów nieprzyjacielskich.

NAD PROGRAM: **Miodowe miesiące z przeszkodami.** (Arcywesola farsa w 3-ch aktach.)

UWAGA: W sobotę i niedzielę o godz. 3-ciej, a w poniedziałek o godz. 4-jej po południu specjalne Przedstawienia dla młodzieży.

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem p. Alojzego Salzberga. | Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach.

## Węgle i drzewo.

Na po iedeniu Deputacji Żywnościowej w dn. 19 b. m. postanowiono aby każdej rodzinie wydać jednorazowo.

1 korzec węgla grubego lub kostkowego

3 pudy drzewa sosnowego lub świerkowego, ciętego piłą z pniaków.

Do zakupu wymienionej ilości będzie uprawniony każdy posiadacz legitymacji rodzinnej na 2 lub więcej osób wystawionej, po okazaniu której w właściwym biurze okręgowym, otrzyma „kartę opałową dla rodzin” dającą prawo do odebrania węgla i drzewa w całej wyznaczonej ilości (lub pudowami częściami).

Cena węgla ustanowiona zostaje za 1 korzec mk. 6, 60 czyli za 1 pud mk. 1. 10 za drzewo po mk. 1. 30 za 1 pud.

Wydawnictwo kart opałowych i opału rozpocznie się w przyszłym tygodniu, o czem nastąpi zawiadomienie.

## Cukier.

Z powodu ujawnienia fałszerstwa kart cukrowych Deputacja Żywnościowa od 1. X. r.b. wprowadza wydawanie tego artykułu po każdorazowym okazaniu legitymacji i zapisaniu sprzedanej ilości do list kontroli. Od wskazanej daty oddzielne kupony, bez legitymacji, nie będą przyjmowane w sklepach.

Odcinanie kuponów odbywać się będzie na miejscu w sklepie przy odbieraniu pieniędzy. Kupony na cukier oddzielone od karty nie będą przyjmowane.

Miejska DEPUTACJA ŻYWNOSCIOWA w Częstochowie.

### DOKTOR MEDYCYNY

## Paweł Broniatowski

w CZĘSTOCHOWIE

ul. Panny Marji № 21.

Choroby skórne i dróg moczowych.

Ordynacje: od 9-12 rano i od 4-7 p.p. Panie od 12-1 po południu. 807-

4 pokoje, kuchnia wszelkie wygody i światło do wynajęcia zaraz. Żelazna 11 812-

Dom do sprzedania przy Fabryce i kolei z powodu wyjazdu składający się 6 pokoi, przedpokój, pralnia, komórki i ogród owocowy budowa solidna z cegły, przy trakcie. Wiadomość Roman Samidla Ostatni Grosz Krakowska Nr. 52 824-

Potrzeba 60 robotników na wyjazd w kraju: trawy, gatwowych, krajęgarsy, toporników do podkładów i do rąbania drzewa opałowego (za 1 mtr. kw. 2 marki) Wiad. ul. Korla 13 Młodzież. 830-